

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR TA'LIM-TARBIYASIDA INTERFAOL TA'LIM METODLARINING AHAMIYATI

Nomozova Nuriya Suyunova

Qashqadaryo pedagogika texnikumi yetakchi o'qituvchisi,

Abdullayeva Shahnoza Nuriddin qizi

Qashqadaryo pedagogika texnikumi katta o'qituvchisi

THE IMPORTANCE OF INTERACTIVE TEACHING METHODS IN THE EDUCATION AND UPBRINGING OF PRESCHOOL CHILDREN

Nuriya Nomozova Suyunova

Leading Lecturer, Kashkadarya Pedagogical Technical School,

Shahnoza Nuriddin qizi Abdullayeva

Senior Lecturer, Kashkadarya Pedagogical Technical School

Annotatsiya: *Ushbu maqolada maktabgacha ta'limda interfaol ta'lim metodlarining ahamiyati yoritiladi. Interfaol yondashuvlar bolalarning faol ishtiroki, mustaqil fikrlashi va muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi. Maqolada rolli o'yinlar, "aqliy hujum", didaktik o'yinlar kabi metodlar hamda ularning kognitiv, ijtimoiy va emotsional rivojlanishga ta'siri tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari interfaol metodlar ta'lim samaradorligini oshirishini va bolalarning har tomonlama rivojlanishiga xizmat qilishini ko'rsatadi.*

Kalit so'z: *Interfaol ta'lim metodlari, maktabgacha ta'lim, bolalar rivoji, kognitiv ko'nikmalar, ijtimoiy rivojlanish, muloqot ko'nikmalari, ijodkorlik, faol o'qitish.*

Abstract: *This article examines the importance of interactive teaching methods in preschool education. Interactive approaches promote active participation, independent thinking, and communication among children. The paper highlights methods such as role-playing, brainstorming, and didactic games, and explains their role in supporting cognitive, social, and emotional development. The study shows that interactive methods increase learning effectiveness and contribute to the holistic development of preschool children.*

Keywords: *Interactive teaching methods, preschool education, child development, cognitive skills, social development, communication skills, creativity, active learning.*

Bugungi kunda ta'lim tizimida tub o'zgarishlar amalga oshirilmoqda. Ayniqsa, maktabgacha ta'lim bosqichida bolalarning shaxs sifatida shakllanishi, ularning fikrlash qobiliyati, ijodkorligi va ijtimoiy moslashuvchanligini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan, an'anaviy ta'lim usullaridan voz kechib, interfaol ta'lim metodlarini qo'llash dolzarb masalaga aylanmoqda. Interfaol ta'lim metodlari bolalarni faol ishtirok etishga undaydi, ularni mustaqil fikrlashga, muloqot

qilishga va muammoni hal etishga o'rgatadi. Bu metodlar ayniqsa maktabgacha yoshdagi bolalar uchun samarali bo'lib, ularning psixologik va ijtimoiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Interfaol ta'lim bu tarbiyalanuvchi va tarbiyachi o'rtasidagi faol hamkorlikka asoslangan ta'lim jarayoni bo'lib, unda bola passiv tinglovchi emas, balki faol ishtirokchiga aylanadi. Bunday yondashuv zamonaviy pedagogikaning muhim talabi hisoblanadi, chunki u bolalarda mustaqil fikrlash, muloqotga kirishish va muammoli vaziyatlarda yechim topish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Interfaol metodlar faollik, ishtirokchilik, hamkorlik va o'yin orqali o'rganish kabi xususiyatlari bilan ajralib turadi. Ayniqsa, maktabgacha yoshdagi bolalar uchun o'yin faoliyati asosiy o'rganish vositasi bo'lganligi sababli, interfaol metodlarning o'yin bilan uyg'unlashuvi ta'lim samaradorligini yanada oshiradi.

Maktabgacha ta'lim tizimida qo'llaniladigan interfaol metodlar xilma-xil bo'lib, ular bolalarning yosh va psixologik xususiyatlariga mos ravishda tanlanadi. Jumladan, didaktik, rolli va harakatli o'yinlar bolalarda tasavvur, nutq va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradi. "Aqliy hujum" metodi bolalarga erkin fikr bildirish imkonini berib, ularning ijodkorligini oshiradi va o'z fikrini himoya qilishga o'rgatadi. Klaster metodi esa bir mavzu atrofida fikrlarni tizimlashtirish orqali tafakkurni rivojlantiradi hamda tushunchalar o'rtasidagi bog'lanishlarni anglashga yordam beradi. Rolli o'yinlar orqali bolalar turli ijtimoiy rollarni o'zlashtiradi, empatiya hissi shakllanadi. Muammoli vaziyatlar (keysarlar) esa bolalarda muammoni hal etish va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Interfaol metodlar maktabgacha yoshdagi bolalarning har tomonlama rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Avvalo, ular kognitiv rivojlanishga ijobiy ta'sir ko'rsatib, bolalarda fikrlash, sabab-oqibat munosabatlarini tushunish va tahlil qilish qobiliyatlarini shakllantiradi. Shu bilan birga, muloqotga asoslangan faoliyatlar bolalarning nutq rivojiga xizmat qilib, ularning lug'at boyligini oshiradi va fikrni izchil ifodalash qobiliyatini mustahkamlaydi. Ijtimoiy-emotsional jihatdan esa bolalar jamoada ishlashni, boshqalarni tushunishni va o'z hissiyotlarini to'g'ri ifodalashni o'rganadi. Interfaol darslar bolalarda qiziqish uyg'otib, o'rganishga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantiradi hamda ularning ichki motivatsiyasini oshiradi. Bundan tashqari, bunday metodlar bolalarda mustaqillikni rivojlantirib, o'z fikrini erkin bildirish, qaror qabul qilish va javobgarlikni his etish kabi muhim sifatlarni shakllantiradi. Amaliy jihatdan qaralganda, interfaol metodlarning samaradorligini oddiy dars jarayonida ham kuzatish mumkin. Masalan, "Mevalar" mavzusini o'rganishda an'anaviy usulda tarbiyachi ma'lumotni tushuntirib beradi va bolalar uni tinglaydi. Biroq interfaol yondashuvda bolalar guruhlarga bo'linib, har bir guruhga ma'lum meva rasmi beriladi va ular mevaning nomi, rangi hamda foydali xususiyatlari haqida mustaqil fikr yuritadi. Shuningdek, "Do'kon" rolli o'yini tashkil etilib, bolalar o'zaro muloqot orqali bilimlarini mustahkamlaydi. Natijada bolalar faol ishtirok etadi, mavzuni chuqurroq anglaydi va o'zlashtirish darajasi yuqori bo'ladi. Umuman olganda,

maktabgacha ta'limda interfaol ta'lim metodlaridan foydalanish bolalarning intellektual, ijtimoiy va emotsional rivojlanishini ta'minlaydi hamda ularni kelajakdagi ta'lim bosqichlariga puxta tayyorlaydi.

Maktabgacha ta'lim tizimida interfaol ta'lim metodlaridan foydalanish zamonaviy pedagogikaning muhim talabi hisoblanadi. Ushbu metodlar bolalarning nafaqat bilim olish jarayonini samarali tashkil etadi, balki ularning shaxs sifatida shakllanishiga ham katta hissa qo'shadi.

Interfaol yondashuvlar orqali bolalarda mustaqil fikrlash, ijtimoiy moslashuv, ijodkorlik va kommunikativ kompetensiyalar rivojlanadi.

Bunday metodlar bolalarni faol o'quv jarayoniga jalb etib, ularning qiziqishini oshiradi hamda o'zlashtirish darajasini yuqori bosqichga olib chiqadi. Shu bois, tarbiyachilar interfaol ta'lim metodlarini chuqur o'rganib, ularni amaliyotda maqsadga muvofiq va samarali qo'llashlari muhim ahamiyat kasb etadi.

Maktabgacha ta'lim tizimida interfaol ta'lim metodlaridan foydalanish zamonaviy pedagogikaning ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu metodlar bolalarning nafaqat bilim olish jarayonini samarali tashkil etadi, balki ularning shaxs sifatida har tomonlama shakllanishiga ham xizmat qiladi. Interfaol yondashuvlar orqali bolalarda mustaqil fikrlash, ijtimoiy moslashuv, ijodkorlik va kommunikativ kompetensiyalar izchil rivojlanadi.

Natijada bola o'z fikrini erkin ifoda eta oladigan, jamoada ishlash ko'nikmalariga ega bo'lgan va muammoli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qila oladigan shaxs sifatida shakllanadi.

Shuningdek, interfaol metodlar bolalarning bilishga bo'lgan qiziqishini oshirib, ularning o'quv jarayoniga faol jalb etilishini ta'minlaydi. Bunday metodlar orqali tashkil etilgan mashg'ulotlar bolalarda ijobiy emotsional muhitni yaratadi, bu esa ularning bilimlarni oson va samarali o'zlashtirishiga yordam beradi.

Ayniqsa, o'yin faoliyati bilan uyg'unlashtirilgan interfaol usullar maktabgacha yoshdagi bolalar uchun nihoyatda samarali bo'lib, ular orqali ta'lim jarayoni qiziqarli va mazmunli kechadi.

Interfaol metodlardan foydalanish tarbiyachining kasbiy mahoratini ham oshirishni talab etadi.

Tarbiyachi nafaqat bilim beruvchi, balki yo'naltiruvchi, tashkil etuvchi va hamkor sifatida faoliyat yuritadi. Shu sababli, pedagoglar interfaol metodlarning nazariy asoslarini chuqur o'rganib, ularni amaliyotga moslashtira olishlari zarur.

Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bilan uyg'unlashgan interfaol yondashuvlar esa ta'lim jarayonining samaradorligini yanada oshiradi.

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'limda interfaol metodlardan samarali foydalanish bolalarning intellektual, ijtimoiy va emotsional rivojlanishini ta'minlaydi hamda ularni keyingi ta'lim bosqichlariga puxta tayyorlaydi.

Shu bois, ushbu metodlarni ta'lim amaliyotiga keng joriy etish va doimiy ravishda takomillashtirib borish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi..

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Fleer, M. (2021). *Play in the Early Years*. Cambridge University Press.
2. Siraj-Blatchford, I., & Sylva, K. (2020). *Effective Pedagogy in the Early Years*. Oxford University Press.
3. Pianta, R. C., Barnett, W. S., Burchinal, M., & Thornburg, K. R. (2021). The effects of preschool education: What we know and how public policy is or is not aligned with the evidence base. *Psychological Science in the Public Interest*, 22(1), 1–35.
4. OECD. (2022). *Starting Strong VI: Supporting Meaningful Interactions in Early Childhood Education and Care*. OECD Publishing.
5. UNESCO. (2021). *Early Childhood Care and Education: Global Report*. Paris: UNESCO Publishing.